

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39

Fylke: Aust. Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Landerud

Emne: Høgtidensmat ved familiefester

Bygdelag: nedre og sør

Oppskr. av: Jorm & Gurend

Gard: Tronrud

(adresse): Landerud Landerud

G.nr. 78 Br.nr. 4

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Ikke eige røynsle*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Høgtidensmat ved familiefester.

a. Fødselen

1

Det var ein mykje lokust i Landerud. Det var malottarom, blattving og andre heider som kom. Det var karlsenggraut for for det smakte med rosiner i vest og rauter tildelede liti søt og det var og gaut.

2

Dei kom heilt eittstrib, då dei vaudig vildi ande, tildelede vel, kva dei bar.

3

Sunnstider slag dei seg saman; moten ladd. graut, ande ladd karlsenggraut i partelle med rosiner. Det heider og så at moten hadde heimelaga vin med seg.

Som regel den fjord. 4 dager etter fødselen.

5

Dei lunde kom til tre dager isvillom, dei vialt jo dera først; seg, at karbalttona felle for mykje, om gangen, men fjørlag var det moten av heilgyden som felle av alle for karbalttona. Det var mykje reisenggraut; men det heider at moten karlsenggraut. Det er meg fortalt av Vils Eglandt etter lade japuren at det var ein mann fra Eglandt som hadde ei datter fra Hunsdal. Han vialt fjørla ga for det var eit ufjødelt svar med seg lunde og knofall, stia klabb og han bleit seg fram til bleit

var han mer og gi opp. Han kom da fram til slut, som en snall,
gi seg til til andre dagen for han toll frø haandigam.

6

Det var reisens graut med et stort Emöranga, så grauten var
utkleota i Skjupninger med kullite og Rand frø.

7

Det var Skjelden dei gjett sine, ena too gange for det en
lang, avstande mellom gardam, og Skjellam var itill, kan,
i gavnal tid.

8

Mange brukte ein ambar, andre hadde Steintøylarsien.
Ambaren hadde dei i falle frø ryggen.

9

Dei hadde det barbergamet enten det var graut eller
lyfterkastet. Hadde dei slagte bar dei med seg fylte
lyftlyflet eller andre gode ting.

10

Det var med kona som gikk dit det var farbar Skjella
hende dei døtrene;

11

Det var Skjelden mannen gikk, det snall, Vera hris det
var Skjeggvise som hende mannen frø Island.

12

Sendingsfolk blei alltid brukte med det beste dei hadde i
kuba. Det var itill, Skjellam enten det var gut eller gants, som
var hamen til verden.

13

Det var itill, Skjellam enten det var gut eller gants, som
var hamen til verden.

14

Det hende att dei itill, Skjellam enten det var gut eller gants, som
var hamen til verden.

15

Det hende nok at dei bar barberg med fideigheit som var hamen
i ulleiligheit.

16.

I yngre tid gjekk det meir av moten med Garbungskaut, men
no som laut kalle de kinner so i blodet, krunke dei mykje a
senda meir kalle. Etter krunke dei mykje i sende heimkall
kjøpiskall med mykje rosiner og sokkati. Det var tilfalden dei
hoar lemdene på landet, det var tidt i byane dei krunke det.

17

I gammel tid i Landvik gett bød, gut og gjeut i Skatt til
dei var 4 år først då de gjeut til voder i klededrakt -
I gammel tid brukte dei og gi små sokker til barn og små
kameloga kledoplegg. I yngre tid gje dei mykje dukker til små
gjeut og gutane gett skundom ein bestiløng puktet eller
notte som dei kalle, raglo det var notte som ringlo dei kalle
på det, og det var seigre narro for små gjeuten.

18

I yngre tid gje dei lakk i ei eller aune bunn, og guten
far gjeven ein riddel på felle.

19

I dættelalid var først og fremst famelin og så hadde dei
med nokre av de ickemalt. naboe.

20

Dættelalid kaller me her, Bærredåje

21

Gjesten hadde jant med sig de drugar av alle slag.
Dei hadde og so med sig kalvelutt og lungematt, var
det så at dei hadde slakto i dei lida bærredåjen var.

22.

Dei høyrde, tale om at ho som har barnet skendig
sende meir enn dei andre, og ho som tatt av lisa ved
dåjen var aft. flittig til i lisa sending

23.

No i lida er det kvart tilfalden, at der kjeun malken med
sending. Manne på garden står som regel for all
som skal til

B. Fødselsdag:

24

I eldre tider - havidt eg har hørt - var dei alle så nøye med å bli i vår bygd. For vakkert kunde det vera, at dei had samant molten frå årsmålsdagane.

25

I vår tid har dei jamt ei litt blanding frå fødselsdagen, men når dei kunde so ikkje so høyre dei stor, kalaber for dei er mestledagane, så dei kaller det her. Eg vil alle, tale om når dei høgedet so art dag 70 jo aptel so år, då er det kalaball dei gastererut. Mange som har vor med i bygdelyking eller har rutet, so langt, at dei er blitt enderut i bygdane for lange artikkelar i blada om all det dei har gjort.

26

Det er alle den der blir ledt molten, det kan vera frå berstilt årsmålsdag at der blir sendt ut berstilt emnebygdene til meire framstilt fall i bygdane. Det er kommet alle, alle den utdru gjetur for å ønde, tillykke med dagen.

27

Det er ein god gamal alle at der segem givne her det er berstilt årsmålsdagane.

28

I gamle dagar var det ein tradisjonell rett, alle kluppe, med baller og baur til bydel og foleter.

29

I vår tid brukar dei mykje steff, alle, greier og baur. Steff med studd kål, og byalv og kaffi og alle slags kaffe.

C. Konfirmasjon:

30

Frå dei alle tider har eg høgt at det var Konfirmasjon heilt alle til den tid Konfirmasjon var enford seremoni, var om lag som når med tale av prestler kate-

Heradson av Konfermenten på galdet. Her kan eg kauske
 Heft. til ei smykke smørøls am. bogen som i derlig angar mig sjöla
 Me hadde ein gamal ferost her i sokna som var natta bli
 etter jungar, derfor blei dei öst. på galdet som, bestala med
 til preststen sjöla om Hans Skjöl förädel var bär som så.
 For ä givet ett. Skoleit han var ettal eg forskte mota som heit
 mig. 3. 4. unge ärs alderen på ein elveddarast Skole fra
 Saede i Vestford, og eg fikk bær, at eg var antatt som
 elev. For min bodel mig, at eg smath gå med til feroster
 og få ein prestebest. "Her har du to Prester, men Di äria
 Kommer i hug, at presten tillkommer delte anes en 1.07
 äger for ein borem atest. Eg gjestt dä med til prestegar
 den, kauske på og kom inn. Presten sag opp og spurte,
 hva eg vilde. "Det er om presten veldi gi mig ein atest,
 dä eg Skuld på ein Skule. "Det Skal du få joun
 atestbender, for du har vurd en flintg gut på Skolen,
 det vel jeg!". Så Skreis han, og eg segnet vott, at atellen
 blei natta laug, men eg hefta mig self. Vör mid det.
 Men eg la merke til at mid på jöten av atesten hadde
 presten sett ei Klammur som i gamle dattament og
 enne i Klammur stod 1.00. Eg tillot mig ä segge, at
 min far så at presten itell, til kom meis en 1.07 for
 ein Skill atest. "Har det bit hrod der står på atesten,
 min gut?". "Nei eg hodde itell. "Du står at du har gäll
 to gange, til herrest har etter att du var Konferment.
 Så Skuld. Han ho 53 öra vör for at eg hadde
 gäll to gange til herrest loerd etter kom firman aljoun.
 Eg betalte presten, kauske og gjestt.

31.

Der holdis Konferment for 11 var Konferment
 Der pleier ä gi Konfermenten til gkaus
 mer bogen leyrdis i Skulle på sjölor dager. Det har
 vari itell. Sä lengi eg fram minnast at dei holdt
 del Skop på der dager. ja, dei meis fram stäende
 bärda bod altid fereller og Skolestaken til del Sko-
 jet.

1080

32

Jan, nar det var Konferensbyen det blei klappet dei om
a lei Prest og Kloster. So gjekk dei byle av og ma krom dei
vidde gjest.

33

Før i tide sende dei alltid sendinger, no sende dei mykje
blamete eller ein eller anna mykje jentland. Til gutene sende
dei mykje tallkorte med skrei, og til gjestene løstjer og
anna gent

34

Det sendu ditt, at dei som elstjer er and bedin sende
delegrammer og andre gaver

35

Ja, leakeren på stid er naturligvis interessert i å
tale av med loqverne til Konferensbyen, og kan anta
faler trillt sine, kringler.

D. Brevlapp.

36

I gammel tid var det fraderjer og kald. festeröl.

37

Det er godt av moten no i vortid

38

I gammel tid, der tid og var ang kass og annerst at der
loter bryllup på ein gard i Lardal i som faldt
8 dagar. Det at og drakk, danso so lengt dei kjendte.
Når dei so var so troyst at dei kjendte, utstj. mæri, gjest
dei som hadde. Høstakt. Vg krom til bydole og lov
sende ut, så som til kalle, og fræn ijen med smat drøft
og dans, så kalle dei på 8 dagar kjendte. Spulemannen
som hadde dei kjendte, krom hadde totalt molle. Som no
kjellereidlarer kodd, og so ein bar job for han mæti
stäl til gjestene og kloster, såstlar på gjestene,
as du at som regel 4 mæti. Morgen mæti var krom,
kalle med kjemelaga som dette ut kullejulle kaffe eller mjøl
Bryllupsmiddager var gjest bydole med balle, det

Var tradisjonell kost i gamle dagar her.
 B Morgonmat kl 7, middag kl 12, Kaffi og Palt kl 4 og
 kveldsmat kl 7. Men ut frå motto felle dei jo og so motto
 og bita i. C) Jan Ferrell Koffe upp, smid boller smält
 Brevens det alle bokklyp det var i Paltten her. I kveldslapp
 var Kjellerencistaren i aktivitet, han smält pasta på å fjerne
 glassen, han smält ette, vora kucjen, men sjålvlog.
 pasta han frå at gjesstam itege felle for mykje. Så
 det skjedde vorte felle og ulesom. Dj jan dei hadde fast
 program for kvar dag. Anden dagen felle dei til grav
 og tredje dagen felle dei luftefest eller var dei andre
 måle temmelig litle.

39

Det var to gonger med det, det kom mykje av frå om
 dei hadde god eller snidde god råd.

40

Ja i gamle dagar passit-a dei smørut med krukkingar
 så det låg stabil og ut.

41

Det var eg itelke høst motto om her.

42

Eg har itelke høst at dei hadde motto seknam frå
 sendinga her.

43

Det heldt i vennon som fram sendinga her

44

Ja, det hendte her at dei felle snal dei som kom med
 sendinga, men der var itelke hald felle borte og det.

45

Ja, som eg sa i stykket 44 hendte dei med bevrkonen
 ei smaltete, med heim eggen

46

Det var bevrkonen som stod for maten og heimatt
 sendinga

47

Ja, som eg allerede har sagt blei lekullupen høyd i
fleire dagar i gamal tid. Det blei slekt med det i 90 års
den Kom den nye mere moderne Skilleva

48

Der er fleire som no i Lida ligger hotel til bryllupet.
dei får hotellet til å stå for alle berøring, så dei som
har bryllup betaler hotellet, så blygges dei all bryllup.

49

Jan det er mange som reiser til ein eller anna lag for
å halde bryllup uten bryllup lag

50

Bryllup garome blir sendt etter dei adreste som det
har gjeve opp.

51

Det veit eg ikkje, motto skulle det om, det er mogelig
at dei leed som an gjetter på årsnål dager etter bryllupet.
E. Gravøl.

52

Det var nest familien først og fremst og andre meere
lyende. Dei hadde ein bemann som dei sende ut til på
dagar for gravøl.

53

3 gamal tid kunne gravøl varo i fleire dagar
Det var dei gamle måltider omlag som til bryllup

54

Det var m. a. g. omal for gjetter som star Komen. Skolden
for gravøl og Lida fekk dei motto dei kalle "bitidi"
for den høglidelig handling skuldige for sig, nar prestten
hodd. Iala de var det avlid med lidd. I den gamle Lida
vandlo og så drass det var ein Kjöfremettar som stod
for Skulten. Eg har ting til å føtel, so ei boga fra ei
annet bygd. Eg hadde ein anket som skuldige halde
gravøl for Komen. Dei hadde ein Snodig Sk. Sk. det.
Kor fredo var Komen. til Kjøfregården og lidd Skuld

en gjennom blottet der Waldo stod det ein med
 ei brendvint flakke og kjentle gjetten eller som dei gjet
 isen frå kyrkje gadden og ein kallette med Hattellurra
 og var gjetten eit stykke Hatt. Om det kjent meir om
 og vel di gå og kjentle gjetten, det er hoara og sei av
 di og tar at holdt i som. Og til det meirå liggja. Det
 var da ein karbarist og liggja. Men om det ligg blottet i.
 "Det er ein gamal og god blottet og den blottet oppret
 holdes så ligg og er over ligg!"

53

Og var ikkje høyt molle om det her. Det myllo alle ligg
 mal ved gravøl her.

56

Det Mallo gjer her herudmaltid. Gravølmaltid.

57

Det hevd. det om det var for liten jell i heimen, at
 dei myllo ligg eller blottet til Gravøl

58

Gjetten hadde alltid sendungen med seg, same lende
 dei dager i forvegen

59

Det her og ikkje høyt molle om her.

60

Stei molle Katal tris sendungen blei sendt dager for
 hok og ikkje høyt molle om.

61

Stei det var ingen blottet frå gjetten her om den
 ordide var gift eller ugift. Regrant var brukt i
 Gravøl anten det ein gift eller ugift som det av liden

62

For i lida gjetten gravøl for seg med meir, ligg
 og ligg det ligg seg mykje av at det blei brukt
 huddrekk i gamle dager, so er det blei med det,
 nar for gjer hand lenger og ligg det for ein meir
 Hattellurra mal.

63

Det bleit lett etterkvart slutt med alle dydekraftene
ring ved gravøl eller all arhalds karsto to farer, få
no fremst det ikkje kuit dykket sid gravøl.

64

Jau, det har ey lagt merke det. Det var lunge ved gravøl
at dei brukte den gamle tilfellen, men det gamle er
forbigangt og det er letit. nytt formodentlig det det
bedre

65

Det er almindelig som ved andre gjestebot, at dei
før mat eller meire, nyssmekus stesen, med slest og
deber det middagen.

66

Nei, det er jaant slutt no, med allkot, slangsting det
gjelder og hogstider i enhver foran.

67

Det er meire til dunden det gjer det, men høyfaste
berutter skundom begravdels middag på høst

68

Det begynner med skriftlige innleggninger i slutten av
90 år, eller som eg minnet.

69

Dødsfald i avdøde var avsted i avdøde om lag i
samme tidstid.

F Kyndler. 70

Eg kjemmer stige til att det var daant høy nokon
bradde for stasen. Hvede var det mat st. ma

71

70 no i tiden er det mange som feiter maerdagen
Det begynte for ca 10 år siden

72

Det er begynt mytlig å høglide færdagen

73

Maestkatter, det er vanlig kringh som lita lage

74

Pratteren erstatter seg høglid og for maerdagen

45
Maestkatter 66 Høst for 10 år siden
Færdagen var ingen del.
7. 9.

1880

9261